

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО:

ДЕО на ПУРБ 2016-2021 на ЗБР - нетехническо резюме.

Въпрос №1

Направило ли е впечатление на експертите по ДЕО, че във всички останали ПУРБ има зони за стопански ценни видове и зони за къпане, а в ЗБР няма?

Има ли стопански ценни видове в ЗБР? Има!

Има ли препоръки по този въпрос в ДЕО към ПУРБ в ЗБР? Няма!

Ако останалите БД са открили основания за определят такива зони за защита, тези основания не важат ли и за БДЗБР?

Въпрос №2

През 2015г. БДЗБР хвана 5/пет/ километра пресушена река след водохващане за ВЕЦ и наложи глоба от 3000 лева за ВЕЦ Манастирска. ВЕЦ Петрово е два пъти хващан, че пресушава реката напълно /цялата река, а не само седем километра от нея - колкото е от водохващането до ВЕЦ-а/ и глобата втория път беше 5000 лева, вероятно паднала в съда!

Считат ли експертите по ДЕО, че е спазена РДВ и основните принципи, на които тя се базира?

Още повече че през 2015г ИАРА наложи глоба на една бабичка за риболов с мрежа в река Вит - 6000 лева... Каква щета е нанесла тя на реката и каква - гореспоменатите ВЕЦ?

Има ли шансове за постигане на каквито и да било цели, където и да било, след като глобите предизвикват смях в потенциалните нарушители?

Цитати:

4. СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ,....

ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ

Стр.29 -

ПРОБЛЕМИ, СВЪРЗАНИ С КОЛИЧЕСТВОТО НА ВОДИТЕ

- *Неравномерното разпределение на водните ресурси и особено неблагоприятната тенденция, свързана с флуктуациите, регистрирани през различните години.*
- *Екстремни събития, причинени от наводнения.*
- *Силната уязвимост на наличния в реките воден ресурс, резултат от засушаване и воден недостиг ,предизвикана от потенциално намаляване на валежите и на речния отток в България.*

- *Негативното влияние, което оказват изградените деривационни МВЕЦ, върху оттока в реката, в участъка между водовземането и заустването обратно на отнените водни количества.*

КОМЕНТАР:

Явно на експертите не е известно, че има много случаи на водовземни съоръжения на екологичния минимум под други водохващания - река Бл.Бистрица, всички води в Рила и пр. А предвидени нови ВЕЦ на екологичния минимум има още много.

Има множество водохващания за производство на електроенергия на реки и потоци с Qср по-малко от 100л/сек. Основен въпрос към експертите - тези водохващания ще ги закриваме ли, или ще им правим рибни проходи?

Явно на експертите не е известно, че никой не може да измерва изпусканото екологично водно количество под водохващанията. Измерването с рейки, които са много рядко явление, то се манипулира много лесно, а и не е точно. Разполагаме със специално научно становище по въпроса от ХТФ на УАСГ.

Сред изброените проблеми в тази точка установяваме, че не е отразено и въздействието на язовир Белмекен и всички деривационни канали към него - в случая каналите Грънчар и Джаферица.

Сред изброените проблеми в тази точка установяваме, че не е отразено и негативното влияние на ВЕЦ върху оттока под сградата на ВЕЦ. Така например - ВЕЦ Пчелина по последно разрешително е предвидено да работи, докато едноименния язовир са източни до определено ниво. Докато работи, в река Стума се изпускат **8.9м3/сек**. Когато язовирът падне до определеното ниво, ВЕЦ-ът спира и в реката не се изпуска почти нищо - за да се напълни язовирът по-бързо. Като се напълни язовирът - в реката пак почват да текат **8.9м3/сек**.

Така се образува поредица от хидрошокове, в която няма да оцелее нищо - нито видове, нито местообитания... в 33 Земен.

С други думи - негативното влияние не е само между водохващането и МВЕЦ. Процесът се нарича "hydropreaking" и е вреден изобщо при МВЕЦ, а при Пчелина е направо брутален. Да не говорим за температурните шокове, защото при Пчелина водите се източват от дълбоката част на язовира.

Стр.30 -

ПРОБЛЕМИ, СВЪРЗАНИ С КАЧЕСТВОТО НА ВОДИТЕ

Проблеми, свързани с идентифициране на точкови източници на замърсяване на повърхностните води.

- *Заустване на непречистени битови отпадъчни води от канализационни мрежи и неотговарящи на изискванията на Директива 91/271/ЕЕС пречиствателни станции за отпадъчни води на населените места*
- *Проблеми, свързани със заустване на индустриални отпадъчни води.*

КОМЕНТАР:

Къде е случаят с язовир Пчелина от тази година заради отровите, които изхвърля и какви изводи са направени от него? Има писано по този въпрос в ДОСВ - виж коментарите към този доклад. Но в ДЕО - нетехническо резюме няма нищо.

ХИДРОМОРФОЛОГИЧНИ ИЗМЕНЕНИЯ И ЗАЩИТА ОТ ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ВОДИТЕ

- *Хидроморфологичните изменения – водовземане;*

- *Нарушаване на непрекъснатостта на реката чрез изградените баражи*
- *Силно вариране на водното ниво след водохващането, в много по-голям диапазон от естественото дневно изменение на нивото в дадения участък;*
- *Силно намаляване на речния отток в участъка между водохващането и заустването (за деривационни МВЕЦ)*
- *Образуване на завирен участък (задбаражно езеро)*

КОМЕНТАР:

В ДЕО на ПУРБ на другите речни басейни има такава точка, а в ЗБР я няма.

Стр.35

Проблеми в ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ

КОМЕНТАР:

Не е установено от експертите по ДЕО, че в НП Рила и ПП Рилски манастир всички реки са хванати 100% на кота 2060 - 1900.

Не са установени множеството водохващания на екологичните води под други водовземни съоръжения - пример р.Благоевградска Бистрица - тя има водохващания:

- при хижа Македония за канала Грънчар,
- на 200 метра от биосферен резерват Парангалица
- още едно - Кривия олюк на приток вътре в НП Рила
- един действащ ВЕЦ и един в строеж извън НП Рила
- още поне три бъдещи
- едно водохващане на притока - Славова и още едно за ВЕЦ Славова

На тази река са изградени каскадно ВЕЦ вътре в каскадата Бл.Бистрица

Как е издадено разрешително за водовземане в ПП Рилски Манастир, където водовземането е забранено, освен за питейни нужди, и е забранена производствена дейност?

МЕРКИ ЗА ОТРАЗЯВАНЕ В ОКОНАТЕЛНИЯ ВАРИАНТ НА ПУРБ

Стр.40 - 41

МЯРКА: *Въвеждане на условия в разрешителните за спиране производството на хидроенергия при маловодие*

КОМЕНТАР:

За нови разрешителни ли става дума или за действащи???

Как се определя маловодие?

МЯРКА *Картиране на миграционните бариери и попълване на липсващите данни за част от речните участъци и изготвяне на график за премахването на нефункциониращите такива.*

КОМЕНТАР:

Много добра мярка. Липсват критерии за последователност/приоритизиране - например първо в ЗТ, после в ЗЗ и т.н. Желателно е да се уточни, че става дума да се премахват само изкуствените МБ. Желателно е да се картират и естествените МБ - то е необходимо, защото в близост до тях е безсмислено да се изграждат рибни проходи.

Липсва препоръка за изграждане на рибни проходи на съществуващите баражи без установен собственик, които няма да се махат.

ЛИПСВА МЯРКА ЗА СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНОТО ВОДНО КОЛИЧЕСТВО!

ЛИПСВА МЯРКА ЗА ОЦЕНКА НА ПРОХОДИМОСТТА НА СЪЩЕСТВУВАЩИ РИБНИ ПРОХОДИ БЕЗ УСТАНОВЕН СОБСТВЕНИК И ТЕХНИТЕ ПРЕУСТРОЙСТВА.

С изключение на ВЕЦ Микрево и ВЕЦ Ленища - в ЗБР няма нито един, през който да минават риби!

Стр.42 -

БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ, ФЛОРА, ФАУНА

МЯРКА: *Провеждане на мониторинг на биологичното състояние на реките в участъците между водохващанията и съответното хидротехническо съоръжение.*

ОЧАКВАН ЕФЕКТ: *Запазен благоприятен статус на видовете от ихтиофауната*

КОМЕНТАР:

Много добра мярка. Очакваният ефект е установяване на статуса - какъвто и да е той, а не запазване на благоприятния, ако е такъв. Защо само в пресъхналия участък? Влиянието е и под ВЕЦ-а, и над задбаражното езеро! На кои хидротехнически съоръжения от всичките? Кой ще го плаща?

МЕРКИ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЧНИТЕ БАСЕЙНИ

Таблица Мерки за съобразяване при изпълнение на ПУРБ – повърхностни води - **стр.43**

Провеждане на проучвателен мониторинг за определяне на зони в реки или участъци от реки, които да бъдат защитени от хидроморфологичен натиск, с цел естествено размножаване на рибни видове

КОМЕНТАР:

Това е само пожелание. Къде, на кои реки, как да бъдат защитени от ХМН, къде се размножават рибите в реките според експертите?

БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ, ФАУНА, ФЛОРА

Таблица: Мерки за прилагане при изпълнение на ПУРБ-биологично разнообразие, флора и фауна - **стр.45**

1. В случаи на проектиране на хидротехнически съоръжения, ВЕЦ/МВЕЦ и др. свързани с ползване на течащи води, да се осъществява едногодишен предварителен мониторинг на реките, в съответствие с указанията на съответния компетентен орган по околна среда.

КОМЕНТАР - има я в ДЕО ПУРБ на ДР и ИБР, а в ДЕО на ЗБР я няма - защо?

Ако я включат в ЗБР - от кого ще се осъществяват и кой ще ги плаща?

Очевидно собственикът.

В колко дълги участъци под водохващането и над горния край на задбаражното езеро при руслови ВЕЦ?

При деривационните освен горното - колко дълъг участък под сградата на ВЕЦ? По кои точно указания?

Никакви коментари, оценки и мерки за открити деривационни канали, които пречат достъпа на хора и животни/диви и питомни/ до реките. Напр. ВЕЦ Ленища.

2. В случаи на констатирани заплахи от увреждане на природни местообитания и местообитания на видове, вследствие проведения предварителен мониторинг във връзка с проектиране на МВЕЦ/ВЕЦ, да не се допуска строителство на хидротехнически съоръжения

КОМЕНТАР - има я в ДЕО ПУРБ на ДР и ИБР, а в ДЕО на ЗБР я няма.

Ако я включат в ЗБР - кой ще констатира заплахите, след като собственикът на ВЕЦ плаща на експертите да не ги установят?

*1. Да се подпомага възстановяването на запасите на редки и застрашени видове, чрез производство и **внасяне** на зарибителен материал от тези видове, и да се обособят възпроизводствени зони в течащите и стоящите водоеми, в които да се забрани улова.*

КОМЕНТАР:

Това е несериозно. Забраните за улов се издават по друг ред и от друг орган. И сроковете на такива забрани не съвпадат със срока на ПУРБ, освен ако органът, който ги е наложил, изрично не укаже това. Внасяне на зарибителен материал трябва да е абсолютно забранено, с цел съхраняване на автохтонните популации. Внос може да има само за абсолютно изчезнал вид - например немската есетра в Марица или за змиорката в Места. Обаче змиорки да се внасят е безсмислено, защото няма как да се върнат в морето. При всички положения първо трябва да се премахнат причините за изчезването на видовете.

5 Строителните работи на площадките да се извършват извън размножителния сезон, който за повечето животински видове е от април до юни, за да се избегне тяхното безпокойство

КОМЕНТАР:

Това е несериозно. Повечето друг път. Щука, Бяла риба, ами пъстървите бре! В пъстървовата зона пак ли от април до юни! Тук периодът трябва да е съобразен с периодите на размножителна миграция на видовете и с изявените мигриращи от тях!

В последната таблица на стр.53 най-долу:

Мярка - Мониторинг на биологичното състояние на повърхностни води, засегнати от действащи ВЕЦ, вкл. в участъците между водохващането и ВЕЦ-а, както и между отделните ВЕЦ-ове, разположени в каскада.

КОМЕНТАР:

На кои действащи ВЕЦ по-точно? Колко на брой от тях? Колко километра под и над ВЕЦ-а?

Кои ВЕЦ са разположени в каскада според експертите? При положение че в ЗВ липсва определение за каскадно изградени и каскадно разположени ВЕЦ?

Например МВЕЦ "Бистрица А" свързан ли е каскадно с каскада Бл.Бистрица?

Тази мярка ще създаде доста работа на Басейновата Дирекция.

Водовземане с цел производство на електроенергия при каскадно изградени ВЕЦ е забранено от ЗВ! Там не трябва да се прави мониторинг, а трябва да ги спрем - например каскадата Ретиже, Белмекен-Сестримо, останалите каскади, ВЕЦ-овете по Бл.Бистрица и т.н. Ретиже има две водохващания на една и съща река? От ВЕЦ-овете на Петровска водата дори не се връща в същата река - как ще се постигне добро състояние там, при положение, че има риби в канала за ВЕЦ Петрово, а реката я няма въобще - сърцето на ЗЗ Среден Пирин- Алиботуш?

В последната таблица на стр.55:

Мярка - Обследване на засегнатите и унищожените ЗЗ и ЗТ, в следствие на нерегламентирани с приетите им режим дейности

КОМЕНТАР:

Нерегламентирани с приетите им режими дейности не може да се допускат.

Обаче водовземането за Илийна - регламентирано ли е, или не е?

ВЕЦ Пчелина е регламентиран дори, а ще унищожи ЗЗ Земен - там ще обследваме ли, след като е регламентиран от регламентиращия орган?

НИКЪДЕ НЕ СЕ ВИЖДА МЯРКА ЗА ИЗДАВАНЕ НА НОВИ РАЗРЕШИТЕЛНИ ЗА ВЕЦ ИЛИ УДЪЛЖАВАНЕ НА СРОКА НА СТАРИ РАЗРЕШИТЕЛНИ ЗА ВЕЦ БЕЗ РАЗРЕШЕНИЕ ЗА СТРОЕЖ, САМО СЛЕД ДОВОС, ДОСВ.

Това е единственият начин местните хора да си кажат мнението при обществено обсъждане! Това значи - промяна на ЗООС и прехвърляне на ВЕЦ в приложение 1 на глава шеста.

Алтернативно - всяко издаване или удължаване да се подлага на обществено обсъждане в засегнатите населени места! А не както сега - с обявление в общината, което никой не вижда, и 14 дена за възражения. И местните хора разбират едва като дойдат багерите...

КАКВО СТАВА СЪС ЗЗ РИЛА БУФЕР???

Тя ще бъде определена и обявена преди 2021г.

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО:

ДОСВ на ПУРБ 2016-2021 на ЗБР

Въпрос №1

Направило ли е впечатление на експертите по ДЕО, че във всички останали ПУРБ мерките за намаляване на хидроморфологичния натиск /ХМН/ в ЗЗ за опазване на местообитания и видове се отнасят за водните обекти в цялата зона, а в ПУРБ на ЗБР мерките се отнасят до участъците от реките с установено наличие на видове за защита - само там, където са установени.

Има ли препоръки по този въпрос в ДОСВ?

Отговор - на стр.19 от ДОСВ е казано -

Изброените мерки се прилагат единствено към площта от водното тяло, попадаща в частта от защитената зона, за която поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване

Тази констатация не е вярна за ПУРБ на ЗБР. Ето според ПУРБ 2016-2021 на ЗБР къде се прилагат мерките за намаляване на ХМН в ЗЗ:

За площта от ВТ, попадаща в частта от защитената зона, с установени (картирани) местообитания и биологични видове, за които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

Все пак експертите са установили проблема в ПУРБ на ЗБР - браво на тях, защото този пропуск на БДЗБР е нарушение на ЗВ! На стр.192 при мерките в ДОСВ е казано:

8. Използваната в Раздел 7 от ПУРБ формулировка „...в частта от защитената зона, с установени (картирани) местообитания и биологични видове, за които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване“ да бъде редактирана навсякъде в ПУРБ, като от нея отпаднат думите „установени (картирани)“.

Коментар:

В ПУРБ на ДР е записано - за всички повърхностни ВТ в зони за защита на водите.

В ПУРБ на ИБР е записано Мярката се прилага за зоните за защита на водите определени съгласно чл. 119а, ал. 1 т. 5 от ЗВ

С други думи - предложението в ДОСВ на ПУРБ 2016-2021 на ЗБР е неточно. Експертите са установили проблема в ЗБР, но не са го решили! Ние обърнахме внимание на БДЗБР по въпроса и те отказаха да си оправят грешката. Ще я оправят ли сега?

Въпрос №2

Известно ли е на експертите, че в ЗБР има множество водохващания в ЗЗ и ЗТ на реки и потоци със средномногогодишно водно количество **под** 100л/сек.

В тези случаи какво ще правим - ще закриваме водохващането или ще правим рибни проходи?

Цитати:

На стр.14 експертите по ДОСВ препоръчват:

Екологичните цели на повърхностни водни тела, включващи или определени като зони за отдих, водни спортове и/или къпане трябва да се съобразени със стандарт за качество по показатели за оценка на състоянието им, регламентиран в действащите нормативни документи.....

Коментар:

В ПУРБ 2016-2021 на ЗБР такива зони за съжаление няма, въпреки множеството предложения! Там отдих, водни спортове и къпане на населението не се предвиждат.

3.1. Неструктурни мерки за целия водосбор на ВТ

На стр.21

Експертите са констатирали следната мярка в ПУРБ:

*Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите (Въвеждане на условие в разрешителните за водовземане и/или ползване на **ВТ** на задължителен мониторинг от титуляра на разрешителните, за оценка осигуряването на непрекъснатост на реката и общо хидроморфологично въздействие)*

Коментар:

Разрешителни по ЗВ се издават за ползване на воден обект, а не за Водно Тяло.

Би било добре да се уточни, че става дума едновременно за хидравлична и биологична непрекъснатост в първото изречение. Задължителният мониторинг няма да доведе до никакво подобряване, след като се плаща от собственика. Особено ако става дума само за хидравлична непрекъснатост и общо хидроморфологично въздействие - когато експертите проверяват, реката ще фучи и трещи, и като си тръгнат - отново ще спре. Точно както стана с прословутите проверки 19/138 на БД тази година. И същото стана при мониторинга по проекта на РЕЦ за ЦИЕ.

На стр.21

Експертите са констатирали следната мярка в ПУРБ:

Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за водовземане от повърхностни води

Коментар:

Преразглеждане при първото удължаване на срока или преди това?

БДЗБР имаха същата мярка за Петровска в стария ПУРБ. Но през 2015г удължиха срока, без да изпълнят мярката. За какво са я написали сега?

3.2. Неструктурни мерки за конкретни защитени зони

На стр.21

Експертите са констатирали следната мярка в ПУРБ:

*Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките (Недопускане на нови негативни промени в хидроморфологичния режим (**причинени от ВЕЦ**, изземване на наносни отложения от язовири, нови водовземания и др.) във водните тела определени като или попадащи в зони за защитана водите)*

Коментар:

Тази мярка противоречи на Закона за водите, когато се отнася до защитени територии и зони за опазване на местообитания и видове, защото тя не забранява водоземане за производство на електроенергия, а забранява нови промени, когато те са причинени от ВЕЦ, ако се докаже предварително, че ще се причиняват.

Важно - ако водното тяло е в екологично състояние по-лошо от добро - тогава не само нови негативни промени не трябва да се допускат, ами трябва да се предприемат мерки и срещу съществуващия хидроморфологичен натиск. Тоест недопускането на нови негативни промени не води до подобряване, а само до запазване на състоянието.

На стр.21

Експертите са констатирани следната мярка в ПУРБ:

Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите

Коментар:

Рибите могат да се движат и в два метра участък. Вероятно става дума за хранителна и размножителна миграция, но то трябва да се уточни. Проблемът е в термините. *Осигуряване на хидравличната непрекъсваемост и миграцията на рибите и другите водни организми* звучи по-добре. Непрекъсваемост като термин отговаря на ЗВ, а не непрекъснатост. ЗВ забранява водоземане с цел производство на електроенергия, когато тя не е осигурена.

Тази мярка я има навсякъде и няма да я отбелязваме повече.

На стр.23

Експертите са направили следния коментар:

Към горепосочените мерки се отнасят и мерките от ПУРБ за предходния планов период, тъй като продължаването на дейностите по неизпълнените мерки от ПУРБ за предишния планов период е необходимо условие за постигане на положителен ефект върху състоянието на водните тела и на защитените зони в ЗБ РБУ, към които имат отношение.

Коментар:

В ДЕО и ДОСВ на предходния период са препоръчани мерки за минималното водно количество в ЗЗ, които сега не съществуват въобще в ПУРБ 2016-2021 на ЗБР. Тях ще ги продължаваме ли, или няма да ги продължаваме. Подробности са изложени по-нататък в изложението.

5. Описание и анализ на степента на въздействие на ПУРБ върху предмета и целите на опазване на защитените зони

Таблица 5.1. Защитени зони и водни тела с предвидени в зоните структурни мерки

В тази таблица, за водните тела в НП Рила и ЗЗ Среден Пирин- Алиботуш изказваме неувереност относно начините за определяне на екологичното

състояние на водните тела - добро или умерено, да не говорим за ЗЗ Земен. Например - под канала Грънчар не тече капка вода, Петровска сме я виждали суха като барут, а сега се изпускат едни мижави 50л/сек - там има риби в канала за ВЕЦ, а не в реката...

На Ръждавица в НП Рила има две водохващания на 100 метра едно от друго - там ще правим ли рибни проходи, при положение, че в коритото на реката не е текла вода от години?

На стр.27-28 експертите по ДОСВ препоръчват:

*За всички водни тела, чието екологично състояние е определено като по-ниско от добро да се въведе рестриктивен режим при издаване на нови и подновяване на стари разрешителни за водоползване, **недопускащ влошаване** на природозащитното състояние на видове или природни местообитания, предмет на опазване в защитените зони, както следва*

*Неразрешаване на водовземане от водни тела, **когато** това водовземане може да влоши екологичното им състояние и/или е предпоставка за влошаване на природозащитното състояние на водозависими природни местообитания и/или местообитания на видове, предвид натиска от водовземания.*

Коментар:

За всички ВТ, а не само в ЗЗ, чието състояние е по-ниско от добро, трябва да се препоръчат мерки за подобряване на състоянието, а не режими недопускащи още влошаване. А за тези в добро състояние трябва режим, недопускащ влошаване.

В кои водни тела водовземането не влошава екологичното им състояние?

Кой и как ще доказва, че водовземането не води до влошаване, особено след като инвеститорът му плаща, за да докаже обратното?

Тази мярка е в нарушение на чл.118ж от ЗВ, когато става дума за водовземане с цел производство на електроенергия!

А. Въздействия върху ЗЗ по Директива за местообитанията

Бозайници

Видра (*Lutra lutra*)

На стр.44

*Предвидените в ПУРБ мерки, като изграждане, реконструкция или модернизирание на ПСОВ, оводняване или възстановяване на влажни зони, осигуряване на непрекъснатостта на речните течения и др. **ще спомогнат за запазването на природозащитното състояние на вида и ще предотвратят** евентуално бъдещо влошаване.*

Коментар:

А разрешеният, бъдещ в минало време ВЕЦ Илийна ще унищожи най-високопланинската популация на вида у нас. Илийна и всичките ѝ притоци освен това са хванати 100% на кота около 2000 метра от деривациите Илийна-лява и Илийна -дясна.

5.1. Защитена зона “Долна Места” (BG0000220)

На стр.71, за 33 Долна Места е описана мярка за 33, която ние не откриваме в приложение 7.2.в - мерките за 33 ПУРБ 2016-2021 на ЗБР:

Изменение или прекратяване на разрешителни за водовземане от повърхностни води, в резултат от преразглеждането им.

Коментар:

Не става ясно дали експертите са открили такава мярка или я препоръчват? Възможно е такава мярка да има някъде за 33, а ние да не сме я открили. Ще очакваме с интерес и надежда нейното изпълнение.

Подобни мерки имаше в старите ПУРБ, а в новите има подобни, но за водните тела:

Преразглеждане на издадените разрешителни с цел постигане на целите за водното тяло

Същото нещо го има и за всички останали зони

5.2. Защитена зона “Земен” (BG0001012)

На стр.74 е констатирано:

- *заустване на битови отпадъчни води в реката от населените места, през които реката минава, замърсяване с битови отпадъци на коритото и бреговете, наличие на индустриални замърсители от предприятия в района на гр. Перник, кумулирани в язовир Пчелина, които периодично се освобождават в реката. След началото на експлоатацията на МВЕЦ на дънния изпускател на яовира, в реката постъпват непрекъснато нови утайки, които причиняват хронично замърсяване;*

Пак на същата страница има и препоръчана мярка:

- *Преразглеждане на разрешителното за водоползване с условие за изграждане на пречиствателно съоръжение за водите за ВЕЦ, реализиран на стената на язовир „Пчелина“, с цел подобряване състоянието на природно местообитание 3260.*

Коментар:

Браво на експертите, че са споменали проблема с ВЕЦ Пчелина. Обаче хроничното замърсяване какво предизвиква на 33 Земен?

Предложената мярка е неизпълнима въобще. Как се пречиства водно количество от 8.9 м3/сек - за колкото е проектиран ВЕЦ Пчелина?

Пропуснат е и следващият по важност проблем - хидро шоквете в реката /т.н *hydropreaking*/ за който никакви мерки не помагат. В реката ту ще текат 8.9м3/сек, ту няма да тече нищо!

За използването на чиста вода има друг, много по-добър начин, обаче няма да го казваме, защото е по-добре да има мярка - **отнемане на разрешителното и спиране на дейността на ВЕЦ Пчелина!** Иначе защитената зона може да отпадне от списъка на 33 в България. С интерес очакваме резултатите от проучване на БАН по въпроса дали изобщо е останало нещо за опазване.

5.9. Защитена зона “Пирин” (BG0000209)

На стр.110 е отразена мярката:

• *Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите – за водни тела с кодове BG4ME800R087, BG4ST200R075 и BG4ST500R1067*

Коментар по нея сме направили вече.

На стр.113 са коментирани мерките:

• *Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките (Недопускане на нови негативни промени в хидроморфологичния режим (причинени от ВЕЦ, изземване на наносни отложения от язовири, нови водовземания и др.) във водните тела определени като или попадащи в зони за защитана водите)*

Коментар:

Мярката *недопускане на...* не води до подобряване, а е само срещу влошаване. Този проблем го има във всички останали зони. За подобряване трябва да се правят други неща! Подробен коментар сме изложили по-напред.

В 33 Пирин всички водохващания на каскадата Санданска Бистрица са с определени минимални водни количества в значително нарушение на определението за минимален допустим отток от ЗВ, защото определят само 6-7% от средномногогодишното водно количество на реките, да не говорим за минималното средномесечно водно количество с 95% обезпеченост към точката на водовземането. И нито дума по този въпрос никъде! Нито в ПУРБ, нито в ДОСВ на ПУРБ!!!

И вместо препоръки за тия проблеми, на стр.119 има препоръка:

Осигуряване на подходящо пречистяване на производствени отпадъчни води (Забрана за въвеждането в експлоатация на обекти, формиращи отпадъчни води и осъществяването на дейности без приети по установения ред пречиствателни съоръжения, освен в случаите, когато не са необходими)

Коментар:

В 33 Пирин производствена дейност е забранена!

5.11. Защитена зона “Рила” (BG0000495)

На стр.123

Кумулативните въздействия от горепосочените типове натиск в съчетание с подобни от бъдещи проекти и инвестиционни намерения, които имат потенциал да доведат до негативни промени в хидроморфологичния режим и съответното екологично и химично състояние на водните тела в границите на зоната се определят като заплаха за целостта и функциите на защитената зона

Коментар:

В 33 Рила има десетки водохващания за производство на електроенергия на реки и потоци със средномногогодишно водно количество под 100л/сек. Повечето не са отразени на картата на стр.123. Тях ще ги закриваме ли или ще им правим рибни проходи?

Както стана дума - има случаи с две водохващания на една и съща река, на 100 метра едно от друго - там какво ще правим?

Има водохващания на 200 метра от биосферни резервати, които не пускат капка вода,

Има и разрешение за водовземане за ВЕЦ вътре в биосферен резерват.

В 33 Рила няма нито едно водохващане, което да изпуска дори една капка вода при маловодие!

И вместо препоръки за тия проблеми, на стр.123 има препоръка:

Осигуряване на подходящо пречистване на производствени отпадъчни води (Забрана за въвеждането в експлоатация на обекти, формиращи отпадъчни води и осъществяването на дейности без приети по установения ред пречиствателни съоръжения, освен в случаите, когато не са необходими)

Коментар:

В 33 Рила производствена дейност е забранена!

5.12. Защитена зона “Рилски манастир” (BG0000496)

Същите проблеми и същите забележки, както по-горе за Рила и Пирин. Да не говорим за бъдещия в минало време ВЕЦ Илийна /Рилски Манастир/

Тук ще цитираме само:

5.12.2.Бозайници (без прилепи) В ПУРБ е предвидена следната структурна мярка, която засяга потенциални местообитания на видове, предмет на опазване в защитената зона:

• *Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и **движението** на рибите за водни тела: BG4ST500R1142, BG4ST500R1242, BG4ST500R1342, BG4ST500R1042, BG4ST500R1542*

*Площното припокриване на мярката с потенциалните местообитания на опазваните в зоната бозайници е незначително за всички видове (за видрата например, която е с най- висок процент на засягане, е **0,05%**).*

Коментар:

Освен проблемът с неизяснената непрекъснатост и разликата между движението на риби и миграцията им:

Можеше просто да е казано - рибни проходи. Така увъртяна и усукана, мярката не значи нищо и ще пада в съда всеки път!

Въпрос към експертите във връзка с ВЕЦ Илийна - какво значение има площта на засягане на река Илийна спрямо общата площ на зоната, след като ако ликвидираш реката, ще изчезне и видрата? Тоест - видрата какво я интересува сухата част от зоната, която е 99.95 %?

Този въпрос е системен, защото законодателството го налага - да се изследвал процентът на засягане. Какво значение има процентната площ на реката спрямо общата на зоната, при положение че като пресушиш реката унищожаваш всички воднозависими видове? **Защо изобщо се използва това като оправдание за всяко престъпление срещу природата?**

5.16. Защитена зона “Среден Пирин - Алиботуш” (BG0001028)

Същите общи коментари както по-горе.

В допълнение - има мярка в ПУРБ 2016-2021:

Преразглеждане на разрешителни и определяне на минимално допустимия отток в реката след водовземането при спазване на изискването "не по-малко от минималното средномесечно количество при 95% обезпеченост"

Коментар:

Трябва да се добави - *към точката на водовземането!*

Подобна мярка имаше и в стария ПУРБ за ВЕЦ Петрово и БДЗБР издаде ново разрешително със само 50л/сек през 2015г, нарушавайки собствения си ПУРБ и ЗВ. То е със срок 10 години - какво ще променят въобще в периода 2016-2021 и кога точно ще го променят? **С решение ПО-01-96/26.05.2015 г. на директора на БДЗБР е продължен крайният срок до 18.01.2025 г.**

С други думи - на БДЗБР е било известно, че старото разрешително съдържа нарушение на закона и са включили мерки в стария ПУРБ. После не са ги изпълнили, когато са имали възможност. Сега си слагат същите мерки в новия ПУРБ, без да е възможно да ги изпълнят. Има ли смисъл в това?

Официалното изявление на директора г-жа Вангелия Иванова беше, че през 2021г.ще изменят разрешителното, което тя е удължила през 2015г в нарушение на предишния ПУРБ, но няма да могат. При удължаването през 2015г. тя не е спазила собствения си предишен ПУРБ. Ще спазва ли новия?

Въпрос към експертите - на Петровска река ще поправяме ли рибния проход, след като рибите са в седем километровия канал към изравнителя, а не в реката?

5.11. Защитена зона "Беласица" (BG0000495)

Не е коментирана въобще в ДОСВ на ПУРБ 2016-2021 на ЗБР???

Въпрос:

Какво ще правим с ВЕЦ-а на Камешница? Там е издадено разрешително за водовземане на ВЕЦ, като водохващането е на 20 /двадесет/ метра надморска височина по-ниско под съществуващо питейно водохващане за с.Камена? В нарушение на режимите на ПП Беласица, на ЗВ и т.н. После БДЗБР отказва удължаването на срока и отказът пада в съда. Ще го бъде ли МВЕЦ Камешница или не?

Освен това - цял природен парк е пропуснат?

Със сигурност има и други пропуснати зони... Коментар по въпроса има накрая.

6. Сметчаваци мерки

6.1. Общи

3. При изграждане на съоръжения за осигуряване на непрекъснатостта на реката (рибни проходи, байпаси и др.) да се използват най-добри практики за осигуряване на максимална ефективност и минимизиране на въздействията.

Коментар:

Кои най-добри практики по-точно? Като рибните проходи на Влахинска ли, или като на ВЕЦ Ленища? Ръководството на ФАО върши работа горе-долу, но само ако се спази ограничението за максимални разлики във водните нива **6-10 метра**, както е описана тя по отношение на приложимостта на техническия тип

рибни проходи и на близките до природата в същото ръководство. Най-добрата практика за технически тип рибни проходи за нашите условия и видове е само типа **Vertical slot fish pass** - това е доказано, не у нас за съжаление.

Все пак, тук отбелязваме, че на територията на БДЗБР имат два много добри баража по отношение на миграцията на риби - ВЕЦ Ленища/с малки забележки/ и ВЕЦ Микрево. На ВЕЦ Ленища съвсем малко му трябва, за да стане перфектен.

4. За всички водни тела, чието екологично състояние е определено като по-ниско от добро да се въведе рестриктивен режим при издаване на нови и подновяване на стари разрешителни за водоползване, недопускащ влошаване на природозащитното състояние на видове или природни местообитания, предмет на опазване в защитените зони, както следва:

- *Неразрешаване на водовземане от водни тела, **когато** това водовземане може да влоши екологичното им състояние и/или е предпоставка за влошаване на природозащитното състояние на водозависими природни местообитания и/или местообитания на видове, предвид натиска от водовземания.*

Коментар:

В кои водни тела водовземането не влошава екологичното им състояние?

Кой и как ще доказва, че водовземането не води до влошаване, особено след като инвеститорът му плаща, за да докаже обратното?

Тази мярка е в нарушение на чл.118ж от ЗВ, когато става дума за водовземане с цел производство на електроенергия

- *Въвеждане на условия в разрешителните по реда на ЗВ за осигуряване на функционалната свързаност на водното тяло по отношение на фрагментиращи структури, функциониращи без съоръжения за осигуряване на непрекъснатост и проходимост на реката или с неефективни такива.*

Коментар:

Това дали значи рибни проходи или е по-сложно? Какво значи осигуряване на функционална свързаност /на други места е написано непрекъснатост/, съоръжения за непрекъснатост и проходимост и т.н. - рибни проходи или нещо друго? В действащото законодателство има термин рибен проход и няма тем подобните нему структури!

Фрагментиращите структури миграционни барирери ли значат? Естествени или изкуствени? На естествените фрагментиращи структури ще правим ли съоръжения за осигуряване на непрекъснатост и каквото там беше?

Такива условия има и без това

Това би могло да е казано и на български. Както е казано - всеки ще си го разбира както си иска и мярката не води до нищо, защото неизпълнението ѝ 100% ще пада в съда!.

Какво правим с изкуствени миграционни бариери с неустановен собственик? Тоест, когато не се издава или удължава разрешително?

- *Въвеждане на условия при издаване на разрешителни за изграждане на ВЕЦ и при преразглеждане на разрешителни за ВЕЦ да бъде осигурено техническо решение и план за регулирано и контролирано отстраняване/изпускане на дънни утайки от задбаражното езеро.*

Коментар:

Ако тази мярка я няма сега - това значи ли, че всеки може да си изхвърли тинята както и когато поиска? Като я няма мярката в ПУРБ - може ли да бъде глобен, ако го направи?

Като е написана мярката в ПУРБ, тези, които имат разрешителни без подобни условия, ще търпят ли санкции, ако изпуснат тинята?

Ако ще отстраняваме тинята контролирано - къде ще я депонираме???

Повечето от останалите мерки са коментирани по-горе или повтарят съществуващи в ПУРБ.

Никъде не се откриват мерки за значително увеличаване на минималните водни количества под водохващания в ЗЗ и ЗТ.

10% от средномногогодишното водно количество в такива зони е смешно!

Така например в ДОСВ на ПУРБ 2016-2021 на ДР, на стр.22 е записана мярка, която е заложена в ПУРБ на ДР:

Определяне на минимално допустим отток след водовземания от реки на територията на НП "Централен балкан" не по малък от 30% от определеното за съоръжението средномногогодишното водно количество

В ДОСВ на предишните ПУРБ мярката беше да се осигурява не по-малко от 70% от средномногогодишното водно количество - **за всички ВТ в Защитени зони, а не само за ЗТ...**

А в ДОСВ на ПУРБ 2016-2021 на ЗБР няма нито дума по този въпрос. Нито за НП Рила, нито за НП Пирин, а за ЗЗ да не говорим.

Това ДОСВ ли е, или е бизнес план на НЕК ЕАД и на Енерго Про?

Липсва най-важната оценка - дали мерките от предходните ПУРБ, които са по-строги по отношение на хидроморфологичния натиск спрямо новите ПУРБ, са довели до някакво подобряване, тоест - до намаляване на натиска. Тъй като положението непрекъснато се влошава, очевидно е, че в новите ПУРБ мерките по този въпрос не са достатъчни!

КАКВО СТАВА СЪС ЗЗ РИЛА БУФЕР??? Тя ще бъде обявена преди изтичането на ПУРБ 2016-2021 на ЗБР.

Както се установи при общественото обсъждане на ДОСВ за ПУРБ в ИБР - експертите са разглеждали само защитените зони и територии, за които има предвидени мерки в съответния ПУРБ. За останалите ЗЗ и ЗТ няма коментари въобще.

А една от основните цели на тези доклади следва да бъде - дали са предвидени необходимите мерки навсякъде и дали тези мерки са достатъчни за всички зони, които имат проблеми. Така е пропуснат цял природен парк в ЗБР и цял национален парк в ИБР, а това е недопустимо.

Препоръчваме на експертите по ДОСВ като източник на информация да използват и сайта за наблюдение на ВЕЦ. Ако го бяха използвали, щяха да научат много неща...

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на гореизложеното, считаме, че представените ДЕО и ДОСВ на ПУРБ 2016-2021 в ЗБР са непълни, съдържат множество пропуски и неидентифицирани проблеми в разглеждания ПУРБ. Използваната терминология не отговаря на законодателството - особено по отношение на рибните проходи. Новопредложените мерки намираме за неясно формулиране, недостатъчни, а някои от тях директно нарушават действащото законодателство.

Ето защо настояваме ДЕО и ДОСВ, както и самият ПУРБ 2016-2021 на ЗБР, да се върнат за преработка, като изказваме готовност да окажем съдействие на колегите.

28.11.2016г
гр.София

Съставил:
/инж.Димитър Куманов/